

TLAČOVÁ SPRÁVA

16. jún 2026

Na Art Filme budú mať premiéru dve digitálne reštaurované kinematografické diela zo Slovenského filmového ústavu

Klasické kinematografické diela zo zbierok a fondov Slovenského filmového ústavu (SFÚ) sú pravidelne súčasťou festivalu Art Film v Košiciach. Aj tento rok sa v sekcii SFÚ: Rodinné filmové striebro premietnu digitalizované a digitálne reštaurované diela, festival uvedie tri dlhometrážne a sedem krátkometrážnych filmov. Ďalšie dve klasické diela budú na počesť herca Vlada Müllera uvedené v sekcii Cena Milana Lasicu. Na pôde festivalu sa uskutoční aj prezentácia publikácie Slovenský strihový film. MFF Art Film Košice sa koná od 19. do 25. júna.

Slovenský filmový ústav v sekcii SFÚ: Rodinné filmové striebro ponúka na festivale tradične filmy zo svojich zbierok a fondov, tento rok budú všetky v digitálnej podobe. „*Našou úlohou je na jednej strane udržiavať filmovú tradíciu, na druhej strane sa ju snažíme rozširovať o nové pohľady na naše filmové dedičstvo a ukázať tak jeho rozmanitosť,*“ hovorí Marián Hausner, riaditeľ Národného filmového archívu SFÚ a jeden zo zostavovateľov sekcie. „*Súčasnne sme radi, že vďaka spolupráci s festivalom môžeme prezentovať výsledky procesu digitalizácie kinematografických diel. Z toho dve diela – detektívny film Muž, ktorý sa nevrátil a hudobný film F.T. na cestách – budú mať vo svojej digitálnej reštaurovanej podobe na festivale Art Film premiéru.*“

Film *Muž, ktorý sa nevrátil* (1959) režiséra Petra Solana je prvá slovenská filmová detektívka. Jeho ústredným motívom je prípad záhadnej vraždy inžiniera Kovalského, spojenej s nejasným príbehom úteku do zahraničia a krádeže tajných materiálov. Príbeh sa odohráva v špecifickom sviatočnom čase, počas Štedrého dňa, a dejiskom filmu je civilná, vianočne vyzdobená, ale aj rozostavaná, šedivá a zároveň nebezpečná Bratislava. Atmosféru detektívky nedotvárajú len príznakové scenérie mesta, ale aj takmer noirové ladenie interiérov, domových schodísk či policajných kancelárií.

Hudobný film Dušana Rapoša *F.T. na cestách* (1988) zaznamenáva experimentálny filmovo-scénický program nazvaný F.T., ktorý počas leta v Československu v roku 1988 videlo vyše 40 000 divákov na 29 vystúpeniach. Film zachytáva cestu tohto programu za divákmi, atmosféru príprav i samotných predstavení v amfiteátroch a letných kinách. Obsiahnutá je v ňom československá populárna hudba z konca 80. rokov od 18 popredných interpretov v 18 filmových pesničkových minipríbehoch. Vďaka filmu sa dá zaspomínať si na kapely a interpretov ako Modus, Pavol Hammel a Marián Varga, Beáta Dubasová, Lojzo, Metalinda, Dalibor Janda, Peter Nagy, Iveta Bartošová, Miroslav Žbirka, Darina Rolincová, Vašo Patejdl, Heidi Janků, Olympic, Richard Müller, Elán či Peter Lipa.

Z dlhometrážnych titulov diváci a diváčky festivaluvidia ešte dokumentárny film *Kangchenjunga* (1981) Jána Piroha, ktorý podáva dramatické svedectvo o československej expedícii Himaláje 1981 pod vedením Ivana Gálfyho. Film zachytáva prípravu, cestu a výstup na tretiu najvyššiu horu sveta a získal viacero ocenení na významných festivaloch horského filmu. Režisér, kameraman a scenárista filmu v jednej osobe Ján Piroh si zvolil netradičný pohľad, jeho rozprávanie má denníkovú formu. Ako nehorolezec presvedčivo priblížil atmosféru života medzi horolezcami na pozadí úchvatných prírodných obrazov. Súčasťou filmu sú aj obrazy o aklimatizačných problémoch samotného tvorca, o jeho súbojoch s vlastnými fyzickými a psychickými možnosťami a o spomienkach, ktoré na neho doliehajú v extrémnych prírodných podmienkach. S filmom sa premietne aj Pirohov krátky filmový portrét československého obchodného zástupcu v Indii Josefa Ládra a jeho pohľad na súdobú indickú spoločnosť *Teplota vzduchu 50°C vlhkosť 97%* (1981), ktorý vznikol počas uvedenej horolezeckej expedície.

SFÚ na pôde Art Filmu bude prezentovať aktuálnu publikáciu Slovenský strihový film od filmového teoretika Martina Palúcha, ktorý v nej prináša alternatívny pohľad na dejiny slovenského filmu z perspektívy vývoja strihovej formy dokumentárneho žánru z obdobia rokov 1938 – 2025. Palúch spolu so šéfredaktorom filmologického časopisu Kino-Ikon Martinom Kaňuchom predstavia na stretnutí špecifický žáner strihového dokumentu, ktorý na Slovensku reprezentujú mená ako Paľo Bielik, Ján Kadár, Ctibor Kováč či Rudolf Urc. V diskusii vysvetlia, ako sa v priebehu desaťročí menil prístup k filmovému archívu – od propagandistického využitia až po autorskú reflexiu dejín. Spoločne rozoberú, akú úlohu hrá strihač a režisér pri rekonštrukcii historickej pamäte a prečo je strihový film kľúčovým nástrojom na pochopenie slovenskej národnej identity. Podujatie sa uskutoční v pondelok 22. júna od 18.00 do 19.00 hod. v košickom kníhkupectve Artforum. Publikácie SFÚ za zvýhodnené ceny si bude možné počas festivalu zakúpiť v priestore Industry v Kulturparku.

V súvislosti s prezentáciou knihy bude v sekcii SFÚ: Rodinné filmové striebro uvedený aj program s rovnomeným názvom Slovenský strihový film, v ktorom je zaradené pásmo šiestich krátkych filmov. Päť z nich priamo reflektuje druhú svetovú vojnu, Slovenské národné povstanie a obdobie tesne po vojne, keď sa pripravovali povojnové súdne procesy s predstaviteľmi vojnového slovenského štátu. Kolekciu tvorí snímka Paľa Bielika *Za slobodu* (1945), dva filmy Jána Kadára z roku 1946 *Sú osobne zodpovední: za zločiny proti ľudskosti!* a *Sú osobne zodpovední: za zradu na národnom povstaní!*. Dopĺňa ich hraná protivojnová snímka Leopolda Laholu *Epizódka* (1948) a debutový dokumentárny film režiséra, dramaturga a publicistu Rudolfa Urcu *Človek z Málinca* (1959) o partizánovi Julovi Kaličiakovi, ktorý počas SNP stratil obe nohy, ale naučil sa chodiť na protézach a stal sa najlepším traktoristom v lučeneckom okrese. V kolekcii je aj strihový experiment *Lilli Marlen* (1970), krátka esejistická koláž jedného z najvýznamnejších slovenských filmových kritikov a teoretikov Petra Miháliku na námet Dušana Hanáka. Film proti sebe stavia autentické archívne zábery z vietnamskej vojny a slávnu pieseň Lili Marleen v podaní Marlene Dietrich.

V súvislosti s udelením Ceny Milana Lasicu in memoriam Vladovi Müllerovi sa budú premietiť zo zbierok SFÚ dva filmy Martina Hollého, ktorými si festival pripomenie hercove majstrovstvo. Dramatický príbeh o dôsledkoch hospodárskej krízy za prvej republiky *Smrť šitá na mieru* (1979) je zobrazený na tragickom osude dvoch ľudí pochádzajúcich z rôznych spoločenských tried. Vo filme sa Alfréd Blum, majiteľ veľkého krajčírskoho salónu, rozhodne najať si pre seba vlastného vraha, aby pred bankrotom zachránil rodinu peniazmi zo životnej poisťky. Film je hereckým dvojkoncertom Vlada Müllera v úlohe Alfréda Bluma a Milana Kiša, ktorý stvárňuje jeho vraha. Dramatický príbeh *Signum laudis* (1980), odohrávajúc sa v posledných dňoch prvej svetovej vojny, je nekompromisnou obžalobou jej krutosti a nezmyselnosti. Hlavným hrdinom je fanaticky poslušný kaprál Hoferik v podaní Vlada Müllera, vojak telom i dušou, ktorého prílišný zmysel pre povinnosť a občas až slepá viera v ideály sa mu stanú osudnými.

[Viac informácií o sekcii SFÚ: Rodinné filmové striebro](#)

[Viac informácií o prezentácii publikácie Slovenský strihový film Martina Palúcha](#)

Slovenský filmový ústav je príspevkovou organizáciou v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR

kontakt: Simona Nôtová, tlačová tajomníčka SFÚ, tel.: +421 2 5710 1542, simona.notova@sfu.sk